

PROPRIETAR—DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

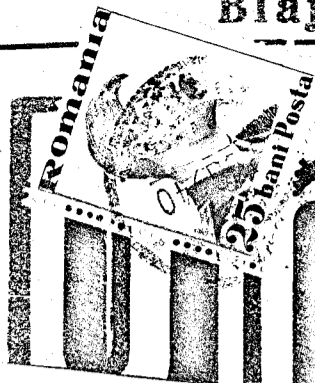
INSERATE:

conform regula
plicare a tarifu
cial, catego

Biblioteca Universității

201-207

Cluj

Blaj

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericăscă — Apare în fiecare Sâmbătă

Dovada pe care o așteptăm

(+) Oamenii Blajului știu să muncească și să tacă. Nu se îmbulzesc la locurile dintâiu; nu îmbrâncesc pe alții; nu se dedau la „lucrături.” Așa ceva nu se potrivește cu firea lor.

Totuși, nu încapă îndoială, că le-ar cădea bine să fie văzută și înțeleasă și dreptatea lor. Asta cu atât mai vârtos că purceându-se așa nu s'ar face nedreptate nimănui. Cum e bună oară, cazul cu clasificarea orașului Blaj după categoriile de salarizare.

Lucrul vine așa: Blajul e trecut în categoria de salarizare III.

Aceasta însă e și nedreptate și jignire adusă funcționărilor de aci. Și iată de ce: Sighișoara, Odorheiul, Sibiu, Alba-Iulia, Tg. Mureș și atâtea alte orașe sunt luate în categoria II de salarizare. De ce această preferință? Mai bine zis: de ce această trecere cu vederea a Blajului?

Să stăm strâmb și să judecăm drept: Blajul e mai românesc ca oricare din orașele pomenite. Mai e apoi, centru bisericăsc, cultural, administrativ, economic. E vatra de lumină cărturărească, în care se adună, an de an, peste două mii cinci sute de elevi și elevi, crescuți în iubirea de neam, limbă și lege, de o pleiadă impunătoare de dascăli cari trăiesc numai și numai din salariu. Și să nu se uite că mulțimea școlărilor și faptul că Blajul în urma împrejurării că a devenit și capitală de județ, e în continuă și rapidă dezvoltare, contribuie mult la scumpirea vieții. Nu-i exagerat de fel să se spună că piața Blajului e dintre cele mai scumpe din Ardeal. Ceeace apasă enorm funcționăria locală carea, în majoritate covârșitoare, o dau oamenii cărții și ai școlii, adecă tocmai cei cari și de altfel sunt printre cei mai slab salariați.

Nu facem nimănui reproșuri. Dar, iarăși, nu putem să nu atragem luarea aminte a celor în drept asupra nedreptății ce s'a făcut până acum slujbașilor Țării din ctitoria lui Inochentie Micu. Și dacă cerem să fie trecut și acest oraș în categoria II de salarizare, ca Sighișoara, Sibiu, Odorheiul ș. a., credem că cerem respectarea unui drept pe care nici un român de bunăcredință nu ni-l va trage la îndoială. S'a trecut mereu peste acest cuib de glorie națională, care însă nici acum nu are conductă de apă, ori baie publică, etc. Nădăduim, totuși, că nu lipsesc oamenii cari înțeleg, pot și vreau într'adevăr să facă dreptate celor nedreptățiți atât de mult. Satisfacerea dorinței exprimate în cele de mai sus ar fi și ea o dovadă de această înțelegere superioară. — Așteptăm această dovadă și credem că de astădată nu ne vom înșela.

Porunca lui Bărnăuțiu

de Corneliu Coposu

„Un popor întreg să stea nemșcat, ca piatra și să tacă, asemenia unui mut, când i se trage clopotul de moarte?”

Simeon Bărnăuțiu
(Discursul dela 1848).

În amurg liniștit de Sântă-Mărie au fost desgropate din mormântul dela Bocșa, — după mulți ani de înfrățire cu pământul satului, — și așezate în criptă nouă, osemintele lui Bărnăuțiu.

Ctitoria românească din inima Sălajului va adăposti de-acum, nu un biet pumn de oase măcinate de dintele vremii, ci piatra de temelie a libertății românești.

Fără să se vrea anume, prin cucernica închinare dela Bocșa, s'a răscolit, în cea mai bună vreme, deodată cu cenușa uriașului înainte-mergător, un pătrar de veac de istorie românească.

Această istorie, scrisă cu slove de jar, din cuvântul lui Bărnăuțiu și din spada lui Iancu, ne palmuește, ca o muștrare sângeroasă, pe noi, nevrednicii zilei de azi, care cere atâtea vrednicie.

Din hârca lu Bărnăuțiu, scoasă la lumină, după șaptezecișapte de ani, două goluri negre și fioroase au întins peste țară oarba și crunta lor privire.

În locul lor, cu un veac înainte, strălucea una din acele sclipiri, care adunând lumina toată, luminează cu dânsa zările necuprinse, ce se pierd în infinitul supremului mister.

Atunci? — Privirea de tribun se odihnea pe Câmpul Blajului, peste mareașă adunare de Români, care, căliți în flacăra sfântă a dragostei de neam, strigau vrerea lor de libertate.

Astăzi? — Privirea rece a orbitelor goale ne-a văzut cum ascultăm slugarnici, străine și rușinoase povețe, cum târguim pământul strămoșesc, cum așteptăm, înlemniți, cătușele celor care au fost dușmanii neîmpăcați ai nației din vremea lui și care, peste toate propunerile noastre de cumpărată prietenie, peste toate sacrificiile noastre, e scris să ne rămână, până la moartea lor, ori până la reinvierea morților, dușmani.

...Se vor fi cutremurat moaștele sfinte, de această cumplită tragedie și vor fi râvnit, de bună seamă, să se rostogolească cu grabă, în adâncul criptei; să se ascundă din fața soarelui, care ne trimetea pieziș, în raze palide, mila lui plină de dispreț și se grăbea și el să apună.

Acest soare a văzut, de când luminează povestea neamului nostru, fapte mari, și este îndreptățită mila lui.

L-a văzut pe Gelu, cum a căzut, în luptă pentru Ardeal, — și se întreabă: Nu mai sunt eroi?

A văzut revoluția lui Antoniu Magno, cel tăiat în bucăți pe dealul dela Bobâlna, pentru pământ, — și se întreabă: S'a spulberat dragostea de brazdă?

A văzut un Vlădică prigonit de stăpânire, pentru nația lui: pe Inocenție Micu, martirul mort în exil — și caută, cu razele lui de vară târzie Arhieriei conducători de neam.

A văzut cetele lui Horia care s'au prins cu oștile asupritorilor, și roata care a zdrobit, la Bălgrad, trupul eroului și revolta românească — și își zice: Să fie, oare, frica de moarte mai tare decât simțul datoriei?

L-a văzut pe Iancu, cel care a biruit pe uzurpatori — și caută un om, după chipul gloriosului — Prefect.

Și a văzut, Soarele, sutele de mii de eroi, care au mușcat țărână stropită cu sânge de viteji, însemnând cu crucile lor hotarul. — Dar mai vede că sunt și ostași, alții, gata să lupte pentru a învinge, nu una ci zece Ungarii, — alte sute de mii, care au lăsat rugina să-și implante ghiarele în fierul plugului, și țin arma, de luni de zile, așteptând ceasul socotelilor.

De o mie de ani încoace, nenumărați au fost cei căzuți pe câmpul de bătaie al luptei necruțătoare ce se dă între Unguri și noi. Temnițele s'au umplut, brațul călăilor a obosit, dar dârzenia luptei n'a slăbit și n'a scăzut nici nădejdea în izbândă.

Soarele a fost martor la toate.

Și în cele din urmă, la lumina lui am arătat că este al nostru Ardealul.

Tot noi am tras, cu baionete de ostași, hotarul!

Iar acum? Acum să-l târguim? Să-l mutăm, fără sabie?

Razele palide ne varsă de sus mila lor. Și sodarele apune.

S'e făcut întunec!

Din cripta dela Bocșa răsună surd, pe aripile vântului de noapte, glasul de tunet al lui Bărnăuțiu, glas aspru de poruncă, pe care care nu-i pot înăbuși nici sfaturi străine, nici pertractări:

„Țineți cu poporul ca să nu rătăciți, pentru că poporul nu se abate dela natură, nici nu-l trag așa ușor în partea lor străinii, cum îi trag pe unii din celelalte clase, care urlă împreună cu lupii și sfâșie poporul dimpreună cu aceștia; nu vă abateți dela cauza națională de frica luptei; cugetați, că alte popoare s'au luptat sute de ani pentru libertate. Iară

când vi se va părea lupta cu neputință, când se vor ridica greutățile asupra voastră ca valurile mării turbate asupra unei corăbii, când principele întunecului va deslega pe toți necurații și îi va trimite ca să rupă legăturile frăției voastre, și să vă abată dela cauza și iubirea gintei voastre spre idoli străini, aduceți-vă aminte atunci cu câtă însuflețire și bărbăție s'au luptat străbunii, noștri pentru existența și onoarea națiunii." (Discursul dela Blaj). — Cine oare va îndrăzni să facă altfel?

Cei pe care Dumnezeu i-a învrednicit să fie conducători de țară, să asculte porunca din mormânt...

Solemnitate duioasă... In 17 August c., sub egida „Astrei” s'a făcut, la *Bocșa-Română* (Sălaj), deshumarea osemintelor lui *Simion Bărnuțiu* și a vicarului *O. Barbulovicu* și transportarea lor în noua biserică-mausoleu din loc.

Din partea urmașilor lui Bărnuțiu era de față d. *Iuliu Maniu*. Guvernul a fost reprezentat de d. Dr. C. Tătaru, rezident regal. S'au rostit mai multe cuvântări ocazionale (Dr. Tătaru, Dr. E. Hațieganu, Grațian Mărcuș, general Nicolae Ionescu ș. a). La solemnitatea aceasta din cale afară mișcătoare și duioasă a luat parte o mulțime imensă de poporeni și intelectuali.

2) Se poate oare?..

E vorba de o evlavie voită de însuși Domnul nostru Isus Hristos care cere stăruitor să se răspândească între oameni, spre a i-se da Lui dragostea ce l-se cuvine.

E vorba de o evlavie care se arată prin cinstirea Inimii de carne a lui Isus, simbolul iubirii dumnezeiești pentru oameni.

Drept aceea, Isus se arată, cu inima aprinsă de foc în piept și se arată de multeori sfintei *Margareta Maria* și-i cere ca să se facă apostolul acestei evlavii.

Același Isus dorește ca icoana Inimii sale să fie cinstită oriunde și făgăduiește haruri deosebite cinstitorilor.

Sf. *Margareta Maria* înțelege ce i-se cere și, deși se socoate neputincioasă, începe apostolatul și se consacră inimii Preasfinte în anul 1675, înaintea unei icoane desenate de ea însăși și care se mai păstrează și azi la Turin. Ea reprezintă o icoană încununată cu spini cum a văzut-o ea în pieptul lui Isus.

Sf. Părinte *Claudiu dela Colombiere*, teologul desăvârșit care îi fu dat ei de Isus Hristos însuși, drept duhovnic, cercetează totul din punct de vedere dogmatic și ajunge la concluzia că: Degetul lui Dumnezeu este aci (Episd. 87) el însuși, se consacră apoi Inimii preasfinte și devine cel mai înflăcărat propagator, ba ba chiar angajează toată Societatea lui Isus în acest apostolat.

Lumea unde s'a vorbit despre această evlavie, se înțelege, a găsit de cea mai potrivită pentru zilele noastre iar icoanele Preasfintei Inimi încetul cu încetul, însă sigur, se așează în case, se pictează pe stindarde și se pune în altare; medaliile ei se poartă cu evlavie la gât, statuetele ei încep să se înalțe solemn și mărețe în piețele orașelor. Cultul Preasfintei Inimi e după mai bine de 100 de ani o voință a Bisericii și *Leon XIII* orânduiește, în 1899, chiar consfințirea întregului neam omenesc Preasfintei Inimi. Același lucru îl orânduiește în 1928 *Papa Pius XI*.

Va să zică, iată un lucru ce pornește de jos în sus, și pornește cu un element nou, neobiceiuit până atunci: *icoana lui Isus, cu inima afară pe piept*.

Dela această evlavie și dela cinstirea acestei icoane, deși aparițiile s'au întâmplat în Apus, nu sunt excluși creștinii de alte rituri, cel puțin în revelații nu se face nici o excepție. Binefacerile cele nenumărate ce Inima lui Isus le ține rezervate pentru cinstitorii ei și cari s'au revărsat până acum fără deosebire asupra tuturor, nu sunt numai pentru frații și creștinii de rit latin, ci pentru toți oamenii și pentru toate riturile, pentru că toți oamenii trebuie să iubească pe Hristos și toți să se mântuiască printr'ansul. Deci, de ce să nu ajungă această evlavie și această icoană și la Românii gr-catolici?

Virtuțile eroice la cari au ajuns *Margareta Maria* și *P. dela Colombiere*, sunt o dovadă zdrobitoare a făgăduințelor lui Isus, iar minunile ce le-a operat Dumnezeu prin mijlocirea lor arată că apostolatul făcut de dânsii îi este plăcut. Canonizarea lor apoi aduce un fel de canonizare și a cultului Preasfintei Inimi așa că a vorbi împotriva lui e o mare greșală, ca să nu spun mai mult. *Episcopul Pie din Poitiers*, 1857, scria chiar că Creștinismul nu se poate identifica cu nici o evlavie atâta de perfect ca și cu evlavia Inimii lui Isus. Într'adevăr. Ea are de obiect persoana lui Isus considerată în ceea ce ea are mai intim, mai frumos, mai atrăgător, iubirea sa adecă. Evlavia aceasta cinstește iubirea lui Isus simbolizată în inima de carne și inima cu simbolul iubirii și cu aceasta se cinstește persoana întreagă a lui Isus care a iubit și iubește pe oameni. Creștinismul fiind religia iubirii e natural să fie și religia Inimii lui Isus. Cine nu vede acest adevăr?

Și acum să venim la noi românii uniți cu Roma. Suntem catolici ori nu suntem? Dogmele catolice ne sună și nouă ori nu? Isus Hristos din ritual latin cu inima aprinsă de dragoste pentru oameni, nu e și pentru noi Românii de rit bizantin? Ori, oare pentru că ritualul oriental nu cunoaște în iconografia lui un Hristos cu inima afară, nu poate să-i introducă acum? Hristos pentru creștinii de rit oriental n'are inimă? Și dacă El se arată ca să ne spună că dorește să se cinstească icoana Inimii sale oriunde îl vor opri, oare tocmai preoții români uniți, să ceară aceasta dela români, pentru că aceasta trebuie să pornească „de sus în jos”, sau pentru că la noi nu se cunoaște icoana aceasta, în stilul românesc sau grecesc? Pentru că, dragă Doamne, „s'ar rupe pecețile”... Cine să mai creadă această afirmație? Sau pentru că părintele Iezuit *S. Schweigel* e de convingerea că nu se potrivește cu ritualul oriental chipul lui Isus cu inima afară? De, când un părinte, chiar Iezuit fiind, poate să lege făgăduințele cele mari ale Inimii lui Isus de o icoană care nu e aceea voită

o o Foiața „Unirii” o o

Cum se înfiripă o asociație religioasă

Concepția în toate timpurile a jucat și joacă un rol hotărâtor în arta zidăriei. Trăinicia și frumusețea unei clădiri, nu depinde niciodată de materia primă potrivită ce se găsește împrăștiată în lume pentru acel zid, ci de spiritul și arta de a aduna și de a ierarhiza valorile și de a le da o formă externă vie, sublimă și sobră, care să reziste curenților și veacurilor.

Ceeace este în lumea tehnicii cu materia inertă, care pentru a o zidi și turna în formă frumoasă cere spirit, cu atât mai vărtos cere mare și puternic spirit, arta de a cimenta suflete și de a le zidi în asociații religioase, în clădiri gigantice și rezistente. Materie primă potrivită se găsește pentru aceste, pretutindeni în lume, dar când lipsește spiritul, arta, impulsul de ierarhizare a valorilor, planul și „crezul revoluționar” care dă viață, nu se poate face nimic.

Ar spune cineva că totdeauna când este spirit este și plan și „crez revoluționar”. Dar nu e așa. Pentru că o formă nouă de ierarhizare sau de redresare la adevărata formă de zidărie propovăduită de Hristos, nu se poate duce la îndeplinire decât atunci, când se

trăesc împrejurări noi istorice și când nici o concepție lumească nu a ajuns la o preponderanță incontestată, și nici atunci, ci numai lupta și experiența ei, dă înțelepciune de acest fel luptătorilor, dinamică și „crez revoluționar”.

Biserica până'n prezent, nu are un plan de a zidi, de a forma asociații religioase, iar pe care-l are nu este al ei. — Urmează să dovedim.

I.

Pentru că să fie pusă în deplină lumină această afirmație, să luăm istoria și să examinăm natura loviturilor ce le-am primit în arta de a asocia, lovituri cari au produs schimbări în forța noastră de a crede și de a ne disciplina, dar mai cu seamă acele lovituri, cari le-am primit atunci când n'am avut dușmani vizibili ca de ex. persecutori, schisme, ci când ne-a îmbătat victoria, laurii.

De fapt, Biserica cea pe vremuri cea mai puternică formă de ierarhizare și zidărie ce a existat vre-odată, atât din punct de vedere religios cât și tehnic politic, care nu admitea slăbănogiri și nici un fel de împrăștiere. Fără îndoială, cea mai mare comoară ce a avut-o Europa cândva, însă după creștinismul a cucerit Europa, de bucuria victoriei și-a uitat toată lupta titanică, toată tehnica și disciplina pe care au avut-o micile formații, greutățile luptei. După *Constantin cel Mare*,

generațiile ce s'au succedat, au început să lase cu ușurință în comunități elemente ne-probate în viața internă, fiindte dubioase. Pe când, victoria, creștinătatea care s'a simțit în siguranță și depunerea armelor noastre (decadența moravurilor) a făcut să ni se nărnie toate acele formații cu cari am biruit. Și pentru că să dovedim aceasta prin fapte: până ce Biserica de pe vremea persecuțiilor, n'a trădat nici un adevăr religios păgânilor, așa încât nici școlile filozofice nu știau decât atât, că creștinii se închină lui Hristos, mai târziu nu mai existau secrete religioase, de disciplină, de știință, ci toată lumea era socotită de capabilă să pătrundă cele mai adânci mistere ale religiunii și chemată să asalteze vistieria nesecată de mărgăritare, aflătoare în depozitul Bisericii; nu mai importa stofta. Apoi, misionarismul deviat dela țelurile lui supranaturale, care era uneori practicat, a alunecat dela victoriile din trecut: zdrobirea sclavajului, la tactică politică lumească; a promis bunuri lumesti, bunuri făuritoare de o altă ierarhie, căci pentru a stăpâni banul ne trebuie o mare disciplină sufletească, decât pentru a ne stăpâni trupul. Misionarismul deviat (lipsit de mistică...) n'a mai ținut cont de ierarhizarea naturală și supranaturală a valorilor sufletești, ierarhie lăsată de Dumnezeu și tocmai egalitatea aceasta, că nu mai sunt trepte de cunoaștere, între credincioși, ci toți cunosc totul, a fost baza concepției democratice și materia-

de Isus? Nu prea se pot ușor înțelege toate acestea.

Văd apoi că se pune înainte și aci ritul ca totdeauna când e vorba de o mișcare neobicinuită în bine, ca și cum ritul n'ar fi susceptibil de amplificare sau de toată dragostea și stima pentru ritul nostru românesc (care pe nedrept e numit rit bizantin). Totuși eu socot ritul un veșmânt al adevărului și deci să-mi fie învoită o întrebare: Sunt sufletele pentru rit, sau ritul este pentru suflete? E de ținut mai mult la integritatea și puritatea ritului decât la integritatea și puritatea dogmelor și a credinței?

Dar sfârșesc, gândindu-mă la acel sfios teolog care a prezentat părintelui prof. Octavian Popa icoana Inimii preasfinte a lui Isus cu vorbele *vrem*..

Acel tânăr în dragostea lui justă pentru inima lui Isus, imprumutase această vorbă dela Sf. Margareta Maria Alacoque, dela Sf. Claudiu de Colombiere, dela toți apostolii neînfricați ai acestei evlavii; dela însuși Domnul nostru Isus Hristos care s'a arătat pe altarul dela Paray le Monial anume pentru a cere acest lucru zicând Sfintei Margareta Maria: *Vreau ca tu să-mi slujești de mijloc pentru a atrage multe inimi la iubirea mea.*

Polemica dusă împotriva evlaviei Prea sfintei Inimi prea se pare cu paravane, cel puțin așa ne pare nouă unor cetitori și așa să mi se ierte, dacă îmi vin în minte acele cuvinte: „Nollumus hunc regnare super nos.“ Dar mă mângâi, că acestui strigăt de atitudine și de vorbe pornite poate mai mult dintr'un fel de zel nu tocmăi clar înțeles decât din alte motive, i-a dat răspunsul hotărât, chiar dela început aceeași inimă a lui Isus vorbind cu sfânta Margareta Alacoque despre dușmanii acestei evlavii:

„*Je regnere malgré euse*“. Voi împărăți în ciuda lor. — Se poate oare să fie și opoziție?..

Un cititor

Românii din Ungaria. Numărul de azi al „*Neamului Românesc*“ aduce o seamă de date statistice maghiare din 1890 privitor la

Românii din sate ce au rămas Ungariei și după 1918. Adunând numărul acestor frați ai noștri, căpătăm impresionanta cifră de 250.009 și mai bine. — Dăm și noi câteva din aceste date concludente:

Pocsai, în plasa Beretyóujfalu, cu 1400 români din 1855 locuitori, Rekerd cu 395 români din 425 locuitori, Vekerd cu 395 români, din 425 kamaras cu 38 români, Vasad cu 1008 români din 1233 locuitori, Michereciu — fost sediu de protopopiat ort. român, cu 1408 români din 1521 locuitori, Kevermes cu 186 români, Leta-Mare cu 1676 români (2 biserici românești), Bătania cu 1637 români, Mattencloit-Dombegyháza cu 171 români, Mezöhegyes cu 92 români, Magyar-Csanád cu 1689 români din 3088 locuitori, Apșa-de-jos cu 3183 români din 3998 locuitori, Apșa-de-mijloc cu 2397 români din 2700 locuitori, Szt. György-Ábrány (jud. Szabolcs) cu 518 români, Békés-Csaba cu 135 români, Uj-Kigyos cu 173 români, Békés cu 89 români, Kétegyháza cu 2451 români, Csordás cu 70 români etc. În fiecare comună din plasa Orosháza aflăm români cel puțin 5% din numărul populației maghiare.

În dicționarul lui Korabinszky din 1786, ni-se dau o sumedenie de comune românești, din județele Szabolcs, Bihar (partea rămasă Ungariei), Bereg, Ugocsa, Békás. Astfel comuna Nyir-Adony din Szabolcs la 1786 era românească (în 1890 are numai 12 români din 3181 locuitori), Biri la 1786 era românesc (la 1890 din 798 locuitori, are 1 român). Totuș procesul de desnaționalizare nu s'a putut desăvârși nici în 1890, căci aproape fiecare comună din plasa Nagy-Kállo, are un număr însemnat de români. Astfel Szent-György-Ábrány are 518 români (1762 unguri), Nyir-Acsád 72 români, Mártonfalva 22 români, Nyir-Adony 12 români etc.

Un fapt foarte important, hotărâtor, pentru susținerea tezei că românii au format, și poate mai formează și azi, majoritatea locuitorilor din unele părți a acestui județ, e *statistica confesiunilor*. Unguri, Germani, Venzi, Sârbi, Croați, Evrei, nu pot fi de confesiunea

gr.-catolică. Pot fi românii sau rutenii. În plasa Nagy-Kállo din jud. Szabolcs, sunt, — după statistică, — 654 români, dar după confesiune sunt 16.100 gr.-catolici. Să zicem că sunt Rutenii în număr de 150, toții, Slovaci în număr de 582, din această plasă sunt gr.-cat., — totuș rămân 15.368 gr.-catolici, cari nu pot fi decât români. Această inducere în eroare a statistice, o constatăm și în plasa Bogdányi, unde sunt 4043 gr.-catolici (dar românii, rutenii își slovaci, — e un abuz din parte-mi, când socotesc pe slovaci gr.-cat. — dau numai 1128 locuitori), (plasa Dada-inf. cu 2741 gr.-cat., (total slovaci, români, ruteni 139), plasa Dada-sup. cu 4803 gr.-catolici (români, ruteni, slovaci 129). Identică e situația în județul Hajdu, unde în total sunt 10.999 gr.-catolici, însă numărul total al celor care pot avea această confesiune e 337 (români, 77, slovaci 290, ruteni 30).

În *lexiconul statistic și geografic* a lui Fényes Elek din 1839, aflăm localități importante românești, în județele Békés, Hajdu, Szabolcs, Ugocsa, Csongrád etc. Astfel în orașul Csaba erau 682 gr. neuniți, în Kétegyháza 4036 gr. neuniți [(deci orașul era curat românesc, căci avea 803 cat., 4036 neuniți, ref.) Orosháza 170 gr. neuniți, iar Gyulavári după mărturisirea lui Fényes Elek, fusese („reģen“) înainte vreme locuit de români, Okigyos avea 81 gr. neuniți și 72 catolici. În jud. Bihar (în părțile rămase Ungariei) erau comune cu populație românească Széplak, Leta-Mare, Kokad, Bajamér Derecske (com. urbană), Darvas (cu 581 gr. neuniți), Berettyo Szt Márton (124 gr. neuniți), Hosszu-Pályi (186 gr.-cat.) Pociai (00 gr.-cat.), Vekerd (345 gr. neuniți), Vértes (432 gr.-cat.), Zsáka (349 gr. neuniți), Michereciu, comună curat românească cu 865 gr. neuniți, Macău cu 2000 gr.-cat., Bătania cu 5032 gr. neuniți, Cenadul-Nou cu 2512 gr. neuniți, În Seghedin statistica lui Fényes Elek din 1819, arată 1589 gr. neuniți, în Szentes 600 gr. neuniți în Holodmezövásárhely 1038 gr. neuniți.

Acesta-i glasul rece al statisticilor.

liste de mai târziu a vieții și cauza schismelor și apostaziilor dela credință.

Numai să ne gândim la Mântuitorul care avea în înșasă biserica învățătoare mai multe caste bine distincte din punct de vedere al secretelor religiunii, fiecare cu alte și alte îndatoriri și taine: Preacurata Fecioară Maria și Sf. Iosif; dintre Apostoli avea mai aproape pe Petru, Iasob și Ioan, cărora li s'a descoperit mai mult decât celorlalți; avea 12 Apostoli; avea învățăcei; avea credincioși...

Porunca pe care a dat-o Mântuitorul, după ce făcea vre-o minune „să nu spună nimănui“, trebuie să-i dea oricărui organizator creștin mult de gândit. Mântuitorul i-a izolat și a turnat în Sfinții Apostoli, prin aceea că a făcut semne mari înaintea lor și le-a poruncit să nu divulge nimic, cea mai puternică educație. Li s'a desvoltat crezul revoluționar de a cuceri lumea: „veți fi pescari de oameni!“ Și dacă multe din minunile pe cari le-a săvârșit Mântuitorul în fața lor totuș le cunoaștem, este pentru că Spiritul Sfânt i-a întărit și nu mai aveau nevoie de ținerea secretelor, educația lor după Învierea lui Isus și Înălțare, fiind desăvârșită. Și apoi porunca totdeauna era „Să nu spuneți nimănui... până va învia Fiul omului din morți“ (Matei 17.9).

Ruina micilor noastre formații de luptă și rezistență, pe cari fără îndoială „Biserica luptătoare“, le-a avut pe vremea persecu-

țiilor, nici odată nu o vom putea înțelege îndestul și scoate în relief. Disciplina de fier, formațiile puternice cari au înfruntat persecuțiile, disciplina arcană, care a asigurat un războiu ideologic de secole contra celor răi, n'au fost o jucărie; exorcistatul, care era o armă a Bisericii contra influenței pe care o deavolul asupra lumii, a fost exercitat de un ordin religios — mai târziu formațiile militare, cavalerismul — toate au dispărut. Toate sistemele ofensive și defensive (afară de sistemul ofensiv: apostolatul în misiuni, a cărui prezență că s'a menținut, nu este meritul nostru, ci este promisiunea Mântuitorului, care a asigurat că va fi propovăduită Evanghelia până la capătul veacurilor). Vedem deci, că în vreunile cele mai grele, cele mai critice, de azi, n'am rămas decât cu scheletul: ierarhia apostolică, care nu mai are în apărare sistem defensiv și ofensiv, pentru că societățile religioase ce le avem, nu prezintă nici un stăvilă răului, n'au „crez revoluționar“; de ele ar putea veni comunismul, sau oricare ideologie ostilă bisericii, s'ar putea dărâma toate bisericile din lume.

Dezastrul nostru examinat mai de aproape: În Evul Mediu Profesorii dela școlile superioare și Universități, cari la început toate erau conduse de creștini practicanți, pe cum spuneam mai înainte, au început să împrăștie știință fără să ceară o deosebită garanție mo-

rală ascultătorilor, din dorul de a fi ascultați; trufia în cercetările lor, i-a descreștinat. S'au lăsat măguliți, adorați; s'au lăsat purtați de ambiții, iar Hristos cu filozofările cele multe a început să fie uitat, ca o vedenie care dispare — ambițiile au crescut și s'au arătat primele diferențieri ideologice în Europa, streine de creștinism.

a) S'a trădat știința din partea apostolilor trădători, a celor răi. Înșasă mintea sănătoasă a țaranilor azi vede eroarea — și nu totdeauna din influența comunistă — văd în intelectuali un dușman. De fapt știința dată celor răi, necăjește și strică mult celor buni. Va veni vremea oarecând, ca din cauza concepției noastre spiritualiste chiar, să facem știința și să muncim neîncetat, fără să trădăm nimic și să o folosim drept o armă contra celor răi. Mântuitorul a dat și în această privință pilda cea mai strălucitoare. El care știa toate, a vorbit și a învățat pe înțelesul ascultătorilor, dar că de fapt s'a folosit de o dumnezeiască știință, se vede de acolo, că viața lui Isus și învățătura Lui, este leac pentru toate lipsurile și ajutor și hrană pentru creștinii tuturor veacurilor. Că am trădat știința încă nu am plătit-o, dar o vom ispăși de acum înainte.

b) De aici nimicirea școlilor noastre confessionale și proporțiile crescânde a cercetătorilor ateii. Va trebui să se ajungă mai târziu

După zece ani. Eparhia noastră de Nord a luat ființă cu ziua de 5 Iunie 1930, când s'a dat publicității scrisoarea papală „Solemni convenție”. De atunci încoace, și mai ales de când *vlădicia Maramureșului* are în fruntea sa pe Preasf. Dr. *Alexandru Rusu*, s'a lucrat mult și s'au înfăptuit multe lucruri mari și bune în cadrele acestei formații bisericești, spre mărirea lui Dumnezeu și binele sufletesc și trupesc al deaproapelui. Gazeta „*Dumineca*” (18. VIII. 40) face un mic tablou al unor orânduiri realizări:

1. Au fost hirotoniți 82 clerici eparhiali.
2. Au fost numiți 4 vicari generali (1 substituit), 1 vicar foraneu, 9 canonici, 5 asessori consistoriali, 2 contabili, 2 notari consistoriali, 1 casier, 2 contabili, 1 secretar episcopal, 2 actuari și s'au făcut 6 numiri de protopopi. S'au făcut 307 numiri la parohii. Au intrat în deficiență 29 de preoți și 4 canonici și au murit 54 de preoți eparhiali. — Cu titlu onorific au fost numiți 5 arhidiaconi și 36 protopopi.

Pentru misiuni în decursul acestui deceniu s'au adunat din partea preoților 1.104.513 Lei. Sumă de record dacă se consideră situația materială și numerică a credincioșilor. Aceste colecte au început în 1931 cu 27.220 Lei, ca mereu crescând, după nouă ani să ajungă la o sumă aproape înzecită, la 224.459 lei.

Pentru Agru s'au colectat: 214.152 Lei.
Pentru infometajii din Basarabia: 130.880 Lei.
Pentru frații din risipire: 98.426 Lei.

Totalul colectelor: ptu misiuni: 1.104.513 Lei; pentru Agru: 214.152 Lei; pentru Basarabia: 130.880 Lei; pentru frații risipiți: 98.426 Lei. Total: 1.547.971 Lei.

Și să nu se uite pelerinajele dela Bixad, Moiseiu și Șișești, vizitele canonice — nu-i parohie ori filie pe care episcopul eparhiot să n'o fie vizitat — consacrarea a 17 biserici, cele 26 pastorale, și atâtea alte strădanii și înfăptuiri.

al un sistem revoluționar de a învăța, de a crede, de a grupa și de a păstra secretele, dacă până acum știința a fost prea cu ușurință trădată celor răi. Spre timpurile de apoi, la sfârșitul lumii, va fi un duel între formațiile de luptă ale Anticristului și ale noastre. Știință nu vor primi, decât cei încadrați puternic în coloanele de luptă ale Bisericii. Ea va fi o răsplată creștină dată celor inteligenți, buni și cu inimă curată. Știința, planurile și secretele nu se vor trăda nici deoparte. Cele două tabere vor fi două arsenale cu arme secrete. Luptătorii noștri vor lupta pentru Hristos, cei răi pentru Lucifer și se vor face semne mari deoparte și de alta.

c) Am trădat ierarhia și sistemul ierarhic (afară de ierarhia apostolică), pentru că al nostru cel vechiu, autoritar, a ajuns să fie fără avânt în suflet, din cauza că s'au intrus în mijlocul nostru elemente fără chemare, în asociațiile noastre religioase, între cavaleri, în cler și prinți domnitori. După protestantism, am acceptat forma de a asocia impusă de cei cari ne-au dat lovitură. Am acceptat receta democratică, cea mai strașnică lovitură ce am primit-o vre-odată. Concepția și sistemul nostru defensiv slăbănosit au făcut să se introducă în Biserică Calul Troian.

(Va urma).

Rar ne căim, vorbind puțin; foarte des, vorbind prea mult.

Știri mărunte

I. P. S. pâr. Mitropolit Nicolescu în audiență la Suveran. Mareșalul Curții Regale a făcut cunoscut că, în dimineața zilei de 21 August c., *Majestatea Sa Regele* a primit în audiență pe I. P. S. pâr. Mitropolit *Alexandru Nicolescu* al Blajului.

Personale. Pâr. Dr. *Leon Sârbu* director spiritual la Academia teologică, a fost numit rector al Internatului Vancean de băeți, pâr. *Vasile Oltean* din Mănărade, numit paroh în Veza; pâr. *Flaviu Călugăr* din Ghelinta, adm. parohial la Vaidacuta; pâr. *Ovidiu Pop* din Oeland, adm. parohial la Ulieș; pâr. *Augustin Chifor* din Delureni, paroh la Șincai; pâr. *Ioan Pența* din Sântioana, adm. par. la Tătărlău; pâr. *Gregorie Sanislau* din Borzești, paroh la Ceanul mic; iar pâr. *Ioan Fediorean* din Cioguzel, a fost numit paroh în Lunca.

Nouii consilieri regali. „Monitorial Oficial” aduce următorul Decret: Pe temeiul dispozițiilor art. 2 din Decretul Lege No. 1421—938: Am decretat și decretăm: Art. 1. — Sunt numiți membri ai Consiliului Nostru de Coroană: I. P. S. S. *Nicodim Munteanu*, Patriarhul României, I. P. S. S. *Nicolae Bălan*, Arhiepiscop de Alba Iulia și Sibiu, Mitropolit al Ardealului, I. P. S. S. *Alexandru Nicolescu*, Mitropolit greco-catolic al Blajului. Art. 2. — Președintele Consiliului Nostru de Miniștri este însărcinat cu executarea prezentului Decret. Dat în București, la 20 August 1940. *Carol*. Președintele Consiliului de Miniștri (ss) *Ion Gigurtu*.

Pelerinajele din Bixad și Moiseiu. De praznicul Adormirii Maicii Domnului au avut loc pelerinaje impunătoare la cele două mănăstiri basiliane din eparhia de Nord: la *Bixad* și la *Moiseiu*. În fruntea miilor de pelerini la Bixad era însuși Preasf. Dr. *Alex. Rusu*, episcopul eparhiot care a slujit în liber, în sobor de preoți și a cuvântat mulțimilor cucernice, iar la Moiseiu II. Sa *Alex. Breban* dela Baiamare înconjurat de o ceată aleasă de preoți. Amintirea clipelor sfinte petrecute în preajma celor două mănăstiri a rămas de neșters în inimile miilor de pelerini, veniți mi, din depărtări neînchipuit de mari.

Locale. Joia viitoare, de Tăierea Capului sf. Ioan Botezătorul, va predica în catedrală pâr. *Ștefan Ciufudeanu* dela Admin. Centrală Capitulară.

Praznic luminat în Mireșul-mare. În ziua de 18 August a. c. în această parohie, s'a desfășurat o impresionantă sărbătoare. Din inițiativa Cpt. *Alex. Dragoș* din Reg. 18 Doborâni, ostașii au lucrat în mod artistic o *troiță* impunătoare, care s'a ridicat în fața frumoasei biserici din localitate. Actul binecuvântării l-a săvârșit parohul local: Dr. *Vasile Câmpeanu*, în fața autorităților militare și adm. și a unui imens public din loc și jur. Au ținut cuvântări ocazionale: pr. Dr. *Câmpeanu* și inspectorul șc. V. *Pupăză*. După ceremonie religioasă a urmat o seibare în cadrele căminului cultural: „*Vasile Lucaci*.”

Reculegeri sufletești. 1—15 August în parohia *Ocna-Mureșului*. Introducerea a fost făcută de pâr. *Dumitru Neda* — și continuate cu mult elan și însuflețire de pâr. *George Stoia*. — În fiecare seară se servia Paraclis pentru Neam și Țară — de pâr. paroh prot. *Iuliu Căpălneanu*. — Iar ca rezultat a reculegerii sufletești: 206 mărturisiri și 284 cuminecări. Toate să fie spre mai marea mărire

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj.

a Domnului și sfințirea sufletelor din frumoasă parohie a părintelui protopop *Iuliu Căpălneanu* și solidarizarea a tot ce este spre folosul neamului și a țării pentru care s'a servit Paraclis în cinstea Mamei Domnului.

Negocieri cu Bulgarii și cu Ungurii. Săptămâna aceasta au avut loc tratative diplomatice între delegați români și bulgari *Craiova* și între delegați români (cu d. V. Pop în frunte) și unguri la *Turnu-Severin*. Cum e și firesc, asupra amănuntelor nu destăinuit încă nimic. Nu ne îndoiim însă de demnității și dreptății române nu i-s'a așezat nici o stîrbire cu învoirea alor noștri.

Leon Trotzki a încetat din viață. Unul dintre cei mai de seamă corifei ai revoluției șevismului judeo-rus, *Leon Trotzki*, fugit din Sovietia de urmașii lui Lenin, a căzut în Marșia aceasta jertfă unui atentat. În urma rănilor grave suferite vizitatorul morții atît s'a stins și el din viață în chinuri groaznice.

† **Vasile Mureșanu**, student în drept, a trecut, pe neașteptate, la cele veșnice ziua de 8 August c., la Sf. Gheorghe, în vârstă de 26 de ani. — Veșnică pomenirea lui!

† **Lucreția Nicoară n. Papiu**, fiica pâr. *Laurențiu Nicoară* din Cluj, a trecut la cele veșnice în 3 August c., la vârsta de 33 de ani și într'al 33-lea an al fericitei sale căsătorii. — Odihnească în pace!

Aviz. Membrii Asociației „*Sf. Nichita*” aduce la cunoștință, că Exercițiile spirituale încep în 16 Septembrie a. c., la Obreja. — Exercițiile spirituale ale Asociației „*Sf. Petru*” se țin tot acolo și în ziua de 23 Septembrie 1940. — Pr. T. L. *Chinez*.

Aviz școlar. Direcțiunea Gimnaziului „*Franciscan*”, cu drept de publicitate, din *Hălăucești* (Jud. Maramureș), aduce la cunoștință că primește elevi interni pentru toate cele patru clase. Școala este condusă de o comisie de conducere vigilentă a preoților franciscani. Se pot înscrie elevi de orice confesiune creștină. Taxa pentru înscriere și frecvență este de 12.000 (douăsprezece mii) lei pentru elevii interni de 7.000 (șapte mii) lei. Aceste taxe se pot achita ori în patru rate, ori lunar a câte 1.500 lei. Dintre elevii catolici, acei cari doresc să studieze în Seminarul alăturat având cursurile școlare. — Pentru alte informațiuni este de căutat prospectul gimnaziului cu adresa de mai sus.

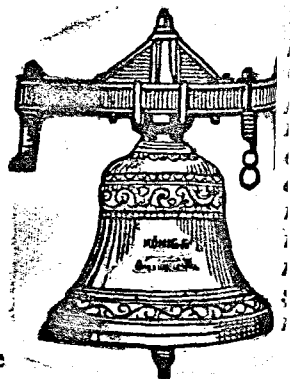
FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10—21

Ceamai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiate. Rechizite și scame de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376

Citiți și răspândiți

„UNIREA”